

בעניין:

1. מר _____ אבו נדא
ת.ז. _____, תושב הרשות הפלסטינית
תושב קבע בקנדה

2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר – ע.ר.
ע"י ב"כ עוה"ד עביר ג'ובראן (מ.ר. 44346) ו/או יוסי וולפסון
(מ.ר. 26174) ו/או יותם בן הלל (מ.ר. 35418) ו/או חוה מטרס-
עירון (מ.ר. 35174) ו/או סיגי בן-ארי (מ.ר. 37566) ו/או עידו
בלום (מ.ר. 44538) ו/או ידין עילם (מ.ר. 39475) ו/או אלון
מרגלית (מ.ר. 35932)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נגד -

1. אלוף פיקוד דרום
2. שר הפנים
3. שר הביטחון
4. מתאם הפעולות בשטחים
5. ממשלת ישראל
6. מדינת ישראל

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם, מדוע לא יאפשרו את יציאתו של העותר 1, בכל דרך אפשרית, מעזה לירדן או למצרים, על מנת שיוכל לנסוע לקנדה לצורך השלמת הליך התאזרחותו שם.

העותר הוא תושב קבע בקנדה. תוקף כרטיס תושבות הקבע שלו יפוג ביום 15.4.08.

אי לכך, על העותר להגיע לקנדה לכל המאוחר בתאריך 15.4.08, שכן הוא עלול לאבד את תושבות הקבע שלו שם, היינו, עליו לצאת מהרצועה לכל המאוחר ב-12.4.08 על מנת להגיע לקנדה בזמן.

בקשה לדין דחוף

בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע מועד דחוף לשמיעת העתירה.

העותר הנו תושב קבע של קנדה, הנמצא בהליך התאזרחות שם. על העותר להגיע לקנדה לכל המאוחר ביום 15.4.08, כדי לחדש את תושבות הקבע שלו, שאם לא כן הוא עלול לאבדה.

כרטיס תושבות הקבע תקף עד ליום 15.4.08.

על מנת שהעותר יגיע לקנדה בזמן עליו לצאת מהרצועה לכל המאוחר ביום 12.4.08.

התשתית העובדתית

הצדדים

1. העותר 1, יליד שנת 1972, בעל תואר ראשון מאוניברסיטת ביר זית ברמאללה ותואר שני בעבודה סוציאלית מאוניברסיטת דטרויט בארה"ב. כיום הוא מרצה באוניברסיטת אלקודס הפתוחה בעיר עזה.
- העותר בעל תושבות קבע קנדית ונמצא בהליך התאזרחות. תוקף כרטיס תושבות הקבע הקנדי שלו יפוג ביום 15.4.08.
- העתק מכרטיס תושבות הקבע של העותר מצורף ומסומן ע/1.
2. העותרת 2 (להלן: **המוקד להגנת הפרט או המוקד**) היא עמותה רשומה בישראל שמושבה בירושלים, הפועלת לקידום זכויות האדם בשטחים.
3. המשיב 1 הוא בעל השליטה האפקטיבית במעברים היבשתיים, הימיים והאוויריים מהרצועה ואליה, מטעם מדינת ישראל, המשיב 6.
4. המשיבים 1-2 אחראים על הוצאת היתרי כניסה לישראל לצורך כניסה לישראל. המשיב 2 הוא בעל הסמכות, אותה האציל למשיב 1.
5. המשיב 4 הנו האחראי על קביעת מדיניות הצבא בשטחים הכבושים, ומונה מטעם המשיב 3 לעקוב אחרי המצב ההומניטרי ברצועה.
6. המשיב 5 (להלן: **הממשלה**) היא האחראית על פעולות ישראל ועל מדיניותה ככל הנוגע להסדרי חופש התנועה בכלל והסדרי היציאה לחו"ל בפרט, מרצועת עזה דרך הים, האוויר והיבשה.

מיצוי הליכים

7. בחודש מאי 2007 אפשרו המשיבים את מעברו של העותר מעזה לגדה המערבית, דרך ישראל, לצרכים אקדמאיים באוניברסיטת ביר-זית ברמאללה.
העתק מהיתר הכניסה לישראל מצורף ומסומן ע/2.
8. העותר פנה אל השגרירות הקנדית בת"א והן לנציגות הקנדית בגדה המערבית בחודשים אוקטובר ונובמבר 2007, על מנת שיתערבו ויאפשרו את יציאתו מעזה לקנדה.
9. בחודש נובמבר 2007 יצרה השגרירות הקנדית קשר עם העותר וביקשה ממנו להגיע לתחקור ביטחוני במחסום ארז. ביום המחרת הגיע העותר אל מחסום ארז. בצד הפלסטיני של

- המחסום חיכו יחד איתו עוד עשרה פלסטינים קנדים. לאחר המתנה ממושכת, הודיע הצד הישראלי במחסום לצד הפלסטיני כי הפגישה מבוטלת. העותר נאלץ לחזור לעומת שבא.
10. בעקבות פניית העותר אל הוועדה האזרחית הפלסטינית ברצועה לצאת לחו"ל, אושרה בקשתו ושמו פורסם ברשימת הנוסעים שיציאתם מעזה אושרה על ידי הצד הישראלי ביום 9.12.07.
- כשהגיע העותר עם הנוסעים האחרים לצד הישראלי של מחסום ארז, ביקשו הפקידים הישראליים במחסום להמתין בצד ולקחו ממנו את הדרכון וההיתר שקיבל קודם לכן.
- לאחר שעות ארוכות של המתנה, הודיעו לו הפקידים הישראליים במחסום כי הוא מנוע יציאה וכי עליו לחזור אל ביתו ברצועה.
- העתק מאישור הוועדה האזרחית הפלסטינית על מניעת יציאתו של העותר עם קבוצת הנוסעים מיום 9.12.07 מצורף ומסומן ע/3.
11. ביום 25.2.08 פנה המוקד להגנת הפרט אל המוקד ההומניטרי במת"ק ארז, וביקש לאפשר את יציאתו של העותר מעזה בכל דרך אפשרית.
- העתק ממכתב המוקד מיום 25.2.08 אל המוקד ההומניטרי (ללא הנספחים) מצורף ומסומן ע/4.
12. ביום 6.3.08, ובעקבות ההודעה על שאטלים היוצאים מהרצועה למצרים ולירדן, פנה נציג המוקד, מר שגב, אל סג"מ אירית רז מהמוקד ההומניטרי במת"ק עזה, וביקש לתאם את יציאתו של העותר מעזה באמצעות השאטלים.
- העתק מכתב המוקד להגנת הפרט מיום 6.3.08 מצורף ומסומן ע/5.
13. ביום 13.3.08 הודיעה נציגה מהשגרירות הקנדית טלפונית לעותר כי עניינו מטופל בשגרירות מול ישראל, וכי ביום 17.3.08 הוא מוזמן לתחקור בטחוני על ידי השב"כ.
14. ביום 17.3.08 בבוקר הודיעו לעותר מהשגרירות הקנדית, כי התחקור הביטחוני נדחה ליום 24.3.08.
15. ביום 24.3.08 הגיע העותר אל מחסום ארז, והוכנס לחקירת שב"כ. החוקר הודיע לעותר כי יש עליו "סימן אדום" ושאל אותו שאלות אודות נטיותיו הפוליטיות. העותר ענה כי אינו מעורב בפוליטיקה וכי הוא איש אקדמיה. החוקר שאל אותו על חבריו, משפחתו, הסטודנטים שהוא מלמד, המרצים, על מקום התפילה שלו, על אחיו ואחיותיו. העותר ענה על שאלותיו אולם חוקר השב"כ אמר לעותר כי הוא לא עוזר לעצמו וחזר ואמר כי יש עליו "סימן אדום", בלי לפרט למה כוונתו.
16. החוקר שאל גם על כינויו של יו"ר האוניברסיטה בה מלמד העותר ועל עבודתו. העותר ענה כי אינו מכיר את הכינוי וכי יו"ר האוניברסיטה מתמחה בשפה הערבית. החוקר חזר ושאל אותו

על אנשים באוניברסיטה ונטיותיהם הפוליטיות, ואמר לעותר כי אינו מאמין שהוא לא יודע לאיזה ארגונים הם משתייכים.

17. לאחר מכן שאל החוקר על מטרת הנסיעה וחיייו של העותר בקנדה. העותר ענה גם על שאלות אלה.

18. בסופו של דבר אמר החוקר כי יעביר את דו"ח סיכום הפגישה למפקדה שלו, ואם העותר שואל לדעתו, הוא לא יקבל אישור יציאה!

19. ביום 25.3.08 פנה נציג המוקד להגנת הפרט, מר שגב, אל המוקד ההומניטרי והודיע כי אם לא תתקבל תשובה עניינית עד סוף חודש מרץ השנה, תישקל פנייה לערכאות המשפטיות.

העתק מהמכתב מיום 25.3.08 של המוקד להגנת הפרט מצורף ומסומן ע/6.

20. עד כתיבת שורות אלו טרם התקבלה תשובה עניינית כלשהי.

מדיניות המשיבים ביחס ליציאת פלסטינים מחוץ לרצועה

21. בעקבות האירועים ברצועת עזה בחודש יוני 2006, סגרו המשיבים כמעט לחלוטין את המעברים לרצועת עזה, ובהם מחסום ארז, המשמש לכניסת ישראלים לרצועה.

ביטוי למצב הקשה ולמדיניות סגירת המעברים במהלך חודש יוני ניתן למצוא, למשל, בפסק הדין שניתן ביום 28.6.07, בבג"צ 5429/07 רופאים לזכויות אדם נ' שר הביטחון (לא פורסם).

22. על אף סגירת המעברים, איפשרו המשיבים כל העת את יציאתם של בעלי אזרחות זרה מרצועת עזה, כמו גם מקרים רפואיים דחופים.

23. בדו"ח שהוצא על ידי משרד החוץ, תוארה מדיניותה של ישראל ביחס למעבר באותה עת (דהיינו בתקופה שבין 15-30 ביוני):

The Erez crossing is an international crossing open only for the passage of foreign and Palestinian employees of international organizations, diplomats, foreign journalists, **Palestinians with dual citizenship, and urgent humanitarian cases**. Approximately 350 foreign nationals and several hundred Palestinian refugees left the Gaza Strip; Red Cross doctors and medical equipment entered. [ההדגשה הוספה].

החלק הרלבנטי מתוך דו"ח משרד החוץ על הסיוע ההומניטרי לרצועת עזה, מצורף ומסומן ע/7.

את הדו"ח המלא ניתן למצוא באתר האינטרנט הרשמי של משרד החוץ, בכתובת:

<http://www.mfa.gov.il/MFA/Government/Communiques/2007/Humanitarian+supplies+transferred+to+the+Gaza+Strip+19-Jun-2007.htm>

24. גם בדו"ח מתאם הפעולות בשטחים (להלן: **המתפ"ש**) מיום 5.7.07, תוארו עיקרי מדיניות ישראל ביחס לאזרחים הנמצאים ברצועת עזה - התרת יציאתם של בעלי אזרחות זרה ומקרים הומניטריים, לרבות מקרים רפואיים, היא אחת הנקודות העיקריות במדיניות שנקבעה.

כך, תחת הכותרת "Civilian Policy in the G.S [Gaza Strip] – Key Measures", מופיע, בין השאר:

**Evacuation of wounded and humanitarian cases into Israel
Departure of foreigners and Palestinians with dual citizenship**

העמודים הרלבנטיים מתוך דו"ח המתפ"ש מיום 5.7.07 מצורפים ומסומנים ע/8.

25. מדו"ח מתאם הפעולות בשטחים, המשיב 4, המתפרסם מדי יום באתר האינטרנט, עולה כי בימים 28-9.3.08 יצאו מהרצועה דרך מחסום ארז 33 פלסטינים, למטרות שונות. כמו כן, ביום 26.3.08 יצאו מהרצועה 104 פלסטינים למטרות שונות.

העתק מהעמוד הרלוונטי מהדו"ח שפורסם על ידי המשיב 4 ביום 27.3.08 מצורף ומסומן ע/9. העתק מהעמוד הרלוונטי מהדו"ח שפורסם על ידי המשיב 4 ביום 30.3.08 מצורף ומסומן ע/10.

ניתן לראות את הדו"חות במלואם, ודו"חות נוספים אודות התנועה במחסום ארז, באתר מתאם הפעולות בשטחים

<http://www1.idf.il/matpash/site/templates/controller.asp?lang=HE&fid=47357&did=49379>

<http://www1.idf.il/matpash/site/templates/controller.asp?lang=HE&fid=47357&did=49262>

הטיעון המשפטי

26. יציאתו של העותר תלויה אך ורק בהחלטתם של המשיבים, שכן ישראל שולטת במעברי הרצועה. כיום אין אפשרות לצאת מהרצועה ללא אישורה המוקדם של ישראל.

27. בקשתו של העותר לצאת מהרצועה לקנדה תואמה בחודש דצמבר 2007 (באמצעות שאטל), אך מסיבות לא ברורות ההחלטה להתיר את יציאתו שונתה ברגע האחרון ויציאתו נמנעה.

אי מענה

28. העותר הגיש בקשה ליציאה מעזה באמצעות הוועדה האזרחית הפלסטינית לפני מספר חודשים רב. גם לאחר שיציאתו מעזה בוטלה ברגע האחרון, פנה העותר - באמצעות המוקד להגנת הפרט - אל המת"ק ההומניטרי במת"ק ארז, וזאת לפני למעלה מחודש ימים, אך בקשתו טרם נענתה.

29. כלל ידוע הוא כי "החובה לפעול במהירות הראויה היא מן המושכלות הראשונים של מינהל תקין" (י' זמיר, **הסמכות המינהלית** (כרך ב, נבו, תשנ"ו), 717).

וראו בעניין זה:

בג"צ 6900/93 **המכון להכשרת טוענות בית הדין נ' השר לענייני דתות**, פ"ד מח(4) 441, 451;
 בג"צ 7198/93 **מיטראל בע"מ נ' שר התעשייה והמסחר**, פ"ד מח(2) 844, 853;
 בג"צ 5931/04 **מזורסקי ואח' נ' מדינת ישראל – משרד החינוך**, פ"ד נט(3), 769, 782;
 בג"צ 4212/06 **Avocats Sans Frontieres ואח' נ' אלוף פיקוד הדרום**, תק-על 2006(2), 4751.

30. בהתאם לכך, קובע ס' 11 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, כי "**הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו - משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה...**".

31. כבר לפני שלושים שנה הצביע השופט שמגר (כתוארו אז) על תופעה פסולה וחמורה זו של התעלמות הרשויות מפניותיהם של אזרחים ואי מתן תשובות, תוך שהוא קובע כי יש לפעול בחומרה כנגד פקידי ציבור שאינם משיבים במועד:

אי-מתן תשובות לאזרח הפונה אל הרשות הוא בגדר רעה חולה ונפוצה במציאות שלנו, וככל הנראה לא ניתן לשרש תופעה זו, אלא אם יינקטו צעדים החלטיים ויעילים יותר מאלה הנוהגים עתה, לרבות נקיטת הליכים משמעותיים נגד פקידי הציבור שאינם משיבים במועד על פנייתו של אזרח... יש יסוד להניח כי תגובות כאמור, בליווי הדרכה והסברה נאותות יהיה בהן כדי להגביר את המודעות לחובת מתן-התשובה, המעוגנת בחוק ואשר מתחייבת גם בלעדי זאת מיחסי אנוש נאותים.
 (בג"צ 153/77 **פרג' נ' עיריית פתח-תקוה**, פ"ד לא(3), 427, 432).

למרבה הצער, נכונים הדברים גם כיום. דברים אלו אף מקבלים משנה תוקף כאשר מדובר בפנייה לרשות שיש לה השלכות מרחיקות לכת על זכויותיהם הבסיסיות ביותר של הפונים.

32. יפים לענייננו גם דבריו של כבוד השופט לוי, המבטאים בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים את החומרה הרבה שבהתנהלות של סחבת, עיכובים ואי מתן מענה ענייני מצד הרשות:

המשיב אינו רשאי לנהוג בעותרים - כמוהם ככל פונה אחר - באופן בו הוא נוהג; המשיב אינו רשאי להותיר את עניינם תלוי ועומד בלא מענה ענייני... המשיב אינו רשאי להתיש את העותרים ללא תוחלת, לגרום להם להוצאות מיותרות ולעכב, אגב כך, את בירורו המהותי של עניינם. ואם נשתכחו מן המשיב טיבן של חובות בהן הוא חב, כי אז מחובתו של בית המשפט לשוב ולשנן באוזניו. (בג"צ 10399/04 **בן אבדקול נ' משרד הפנים, מינהל האוכלוסין**, תק-על 2005(3), 1608, 1609).

הזכות לחופש תנועה ולאוטונומיה

33. הזכות לחופש התנועה היא הביטוי המרכזי לאוטונומיה של האדם, לבחירתו החופשית ולמימוש יכולותיו וזכויותיו. הזכות לחופש התנועה נמנית עם הנורמות של המשפט הבינלאומי המנהגי.

זכות התנועה של האדם, כמאפיין מהותי של חירותו האישית, הוכרה כבר מקדמת דנא כזכות-על, בעלת עוצמה ומעמד מיוחד בין זכויות וחירויות היסוד של הפרט (בג"צ 111/53 קאופמן נ' שר הפנים, פד"י ז' 534; בג"צ 190/57 אסיג נ' שר הבטחון, פד"י יב(1) 52, 55). זכות התנועה נגזרת מהיותו של אדם בן חורין, ומאופייה של המדינה כמדינה דמוקרטית, ומהיותנו חלק מהקהילה הבינלאומית, אשר במסגרתה זכות התנועה מוכרת כזכות אדם מינהגית.

במידג זכויות היסוד של האדם, לזכות התנועה של הפרט עוצמה חוקתית גבוהה עד מאד... היא ניצבת ברף העליון במידג זכויות האדם בישראל... חופש הרוח והחופש הפיסי של הפרט שואבים את כוחם זה מזה, ובהשתלבותם זה בזה הם מאגדים יחדיו את מרכיבי חירותו האישית של האדם. (בג"צ 6358/05 **ואנונו נ' אלוף פיקוד העורף**, תק-על 2006(1), 320, עמ' 322).

34. הזכות לחופש התנועה היא המנוע שמניע את מארג זכויותיו של האדם. המנוע שמאפשר לאדם לממש את האוטונומיה שלו, את בחירותיו. כאשר מגבילים את חופש התנועה נפגע אותו "מנוע" וכתוצאה מכך חלק מהאפשרויות והזכויות של אדם חדלות מלהתקיים. כבודו כאדם נפגע. מכאן החשיבות הרבה המיוחסת לזכות לחופש התנועה.

... לכל אדם זכות יסודית לאוטונומיה. זכות זו הוגדרה כזכותו של כל פרט להחליט על מעשיו ומאווייו בהתאם לבחירותיו, ולפעול בהתאם לבחירות אלה... זכותו זו של אדם לעצב את חייו ואת גורלו חובקת את כל ההיבטים המרכזיים של חייו - היכן יחיה; במה יעסוק; עם מי יחיה; במה יאמין. היא מרכזית להווייתו של כל פרט ופרט בחברה. יש בה ביטוי להכרה בערכו של פרט ופרט כעולם בפני עצמו. היא חיונית להגדרתו

העצמית של כל פרט, במובן זה שמכלול בחירותיו של כל פרט מגדירות את אישיותו ואת חייו של הפרט. (ע"א 2781/93 דעקה נ' בית החולים "כרמל", תק-על 3)99 (3), 574, עמ' 595).

וראו:

בג"ץ 1890/03 עיריית בית לחם ואח' נ' מדינת ישראל, תק-על 1)2005 (1), 1114, פסקה 15 (2005);
בג"ץ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האיזורי, תק-על 1)94 (1), 1139, 1147 (1994).

35. המשיבים פוגעים פגיעה קשה בחופש התנועה של העותר. המשיבים מונעים את יציאתו של העותר מרצועת עזה ובכך מונעים מנת לחדש את תושבות הקבע שלו בקנדה. המשיבים פוגעים בסיכוייו של העותר להמשיך בהליך ההתאזרחות היות שגובר החשש שהעותר עלול לאבד את תושבותו בקנדה.

36. ולסיכום

37. המשיבים משתהים ללא הצדקה בטיפול בעניינו של העותר. כתוצאה מהתנהלות המשיבים עלול העותר לאבד את התושבות הקנדית שלו, הדבר שיפגע בהליך ההתאזרחות שלו בקנדה. העותר עבר תחקור ביטחוני ולמרות זאת עדיין לא קיבל תשובה בעניין יציאתו לחו"ל.

עתירה זו נתמכת בתצהיר שנחתם בפני עו"ד ברצועת עזה ונשלח לח"מ בפקס, בתיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהיר זה, ואת ייפוי הכוח שאף הוא ניתן בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים בנוגע למפגש בין העותר לבין באת כוחו.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיבים, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיב את הוצאות העותרים ושכ"ט עו"ד.

עביר ג'ובראן, עו"ד

ב"כ העותרים

2 באפריל, 2008

[ת.ש. 53044]